

מבחר שירים מתוך

סופ"ש

שירה

בעריכת נילי דגן

ברור שהיו טעויות. ההסכמה על כך רחבה וחוצה גבולות. אם לא היו חולשת דעת, קלות דעת, חופזה, פיתוי, החיים לא היו מעניינים ומורכבים כפי שהם. העובדה שלא רק בהשקפה הבריאתנית, אלא גם בזו האבולוציונית, המנוגדת קוטבית, סוברים, שהכל החל מטעות, ונבנה משרשרת של טעויות עוקבות (אולי מוטציות?), טומנת איזו אמת משותפת, מפתיעה. העובדה שהנחש הוחלף בינתיים בקוף היא באמת לא ממש קריטית.

נדב ליניאל

*

כָּן. הפל נכון.
 בְּרֵאשִׁית הָיוּ הַמַּיִם,
 בְּאַחֲרֵית הָיָה הָאָדָם.
 אֶךְ הֵיטָה טְעוּת עִם הַזְּמַן.
 לֹא שִׁבְעָה יָמִים. אַרְבָּעִים שָׁבוּעוֹת. כָּלֵם לֵילָה.
 בְּרֵאשִׁית הָיוּ הַמַּיִם. הָאָדָמָה טָרַם הַבְּקִיעָה, לַחָה, מִן הַמְּקוֹרוֹת. הַשָּׁמַיִם הָיוּ שָׁמַי בְּשָׂר שִׁבְרָקִים
 אֲדָמִים וְכַחֲלִים הָאִירוּ בָהֶם וְהִרְעֵם פָּעֵם וְהִרְטִיט אֶת הַחֲלָל.
 הֵיטָה הָרֵאשֵׁן. הֵיטָה הַדָּג בְּלֹא עֵינַיִם וּמְאֹז
 הֵיטָה אֲבּוּלוֹצִיָּה מְהִירָה כְּמַחֲשָׁבָה.
 לְקִרְאָת הַקּוֹף כָּבֵד נִחְרְתוּ דְבָרִים שְׁלֹא נִתְּן הֵיטָה לְהִתְחַרֵּט עֲלֵיהֶם
 הַמִּין לְמִשְׁל, עֵץ הַדַּעַת שִׁצְמַח הַפּוֹה, שְׂרָשָׁיו בְּמַח וְעַנְפָּיו מִתְפַּצְּלִים וְסוֹפָם כָּאֵב הַמַּגָּע.
 אֶךְ הֵיטָה טְעוּת עִם הַזְּמַן:
 בְּרֵאשִׁית הָיָה הָאוֹר, הַנְּשִׁימָה, הַיְלָלָה
 אַחַר כֵּן הַקּוֹל הַחִיצוֹן שֶׁקָּרָא לֵילָלָה בְּשֵׁם
 וְהֵשֵׁם שֶׁקָּרָא בְּשֵׁם לְכָל דָּבָר שְׂרָאָה.

מתוך תקרת האדמה, הוצאת קשב לשירה, 2010 (סופ"ש שירה 35)

הנושא "חי וצומח בשירה" מכתוב בבהירות רק דבר אחד: שירה אורבנית לא כאן ולא היום (גם אם מציץ לו בשיר "איזה שיח ערירי" או דקל מפויח ממנגל על אי תנועה). אך האם להתחיל בחי? האם להתחיל בצומח? הכי פשוט להתחיל מאיפה שהכל התחיל, כשהחי והצומח עוד היו בעמודים הראשונים, כשהנחש ידע לדבר (עברית), ואדם ואם כל חי (חוה או שמא היתה זו לילית?) היו, עדיין, חלק אינטגרלי, בלתי נפרד, מהחי.

יעל גלברמן

לילית*

הֵיטָה עוֹד טְעוּת:
 עֲטִלְף הַפְּרִי נִכְרָא לְפָנֵי הַפְּרוֹת.
 גַּם הַתְּמִימוֹת הָיָה לֹא
 דָּבָר מְשֻׁלָּם: דַּחֲפָנוּ קֶצֶת.
 כָּלֵם רָצוּ לְהִתְקַרֵּב יוֹתֵר לְאֵלֵיהֶם.
 פֶּה וְשֵׁם הָיוּ סוּדוֹת קְטַנִּים,
 לֹא מְזִיקִים. רַק הַמְּלֶאכִים הִגִּיעוּ
 לְשִׁקִּיפוֹת מַחֲלָטָה. וְהִנְחֵשׁ
 נִגְשׁ אֵלַי בְּמַכְנָסֵי הָעוֹר הַהֲרוֹקִים –

מתוך המחזור "לילית" מתוך אותו הנהר פעמיים, הליקוט 2007 (סופ"ש שירה 8)

החי והצומח אמנם "אומרים שירה" אך צריכים את תיווכו של האדם כדי להעלותם על הכתב; או אולי הוא זה הצריך אותם כדי לשקף את עצמו? לעתים בדרך סמויה ולעתים מפורשת.

ליאת קפלן

בעניין הזה של אני

סְמוּכָה לְעֵץ צַפְצָפָה יָבֵשׁ, יִפְהַפֶּה
אֲנָפָה חוֹכְכֶת רֶגֶל דָּקָה בְּרֶגֶל
בְּקֶרוֹם הַמַּיִם דְּגִים חַיִּים זוֹלְלִים דָּג מֵת
כְּתֵנּוֹת הַהָרִים מְאֻפִּילוֹת

וְצִפּוֹר אַחַר עוֹמֵד
זְמַן מָה עַל שִׁפְתַּי הָאֵגֶם, מְבִיט,
פְּעַם מְנִיעַ קְלוֹת אֶת מְקוֹרוֹ
דוֹמֵם.

גם אני.

מתוך ספר גנות, 2011 (סופ"ש שירה 28)

למרות העונתיות והמחזוריות שמהן נובע לכאורה שהכל צריך היה להיות צפוי - הנה בכל זאת גם כאן - פלא ההפתעה.

עדינה בן חנן

*

תְּמִיד בְּסוּף אֶלּוּל
אֲחֵרֵי הַסְּלִיחוֹת וּלְפָנַי
הֶרְחַמִּים, עַל פָּנַי
הַמְּדֻרָן הַחֲשׂוּף אוֹ
בְּאֵדוֹת הַיְּבֵשִׁים
הֵם מְפַתִּיעִים אוֹתִי
מִחֻדָּשׁ
הַצְּמָחִים שֶׁמְמַתְּקִים
אֶת מְעַט הַמַּיִם
לְיָרוֹק בְּהִיר.

בְּסוּף אֶלּוּל
כְּשֶׁכֶּבֶד כָּל כֶּה מְעַט
בְּהִיר
נִשְׁאָר.

מתוך כשפה שאיננה שפת אמי, ספרי עתון 77, 1999 (סופ"ש שירה 31)

למרות הטעויות ואולי דווקא בגללן הטבע כה מגוון ומסקרן ועל כך תהילתו. לא פלא שרבים הם המשוררים שהטבע "עושה להם את זה" ומעורר אותם לתאר את יפעתו או שהשלווה שהוא משרה עליהם היא עבורם כר נאות, לעתים הכרחי, לכתיבת שירה. אם יש מי מהם שחי כיום בעיר, בדקו היכן היה בית גידולו. בדרך כלל אין הפתעות. כי תבנית נוף בית הגידול צרובה, לא מחיקה, גם אם אתה עוקר למקום אחר.

מירי גלעד

עורב

עוֹרֵב עוֹמֵד עַל עֵנָף עֲלִיּוֹן
בְּקֵי.
לוֹא שְׂמִים מְהַסְּסִים בְּגִבּוֹ,
לֹא הִיָּה נוֹדֵעַ.
לוֹא עוֹרֵב נֵעַ בְּקִצָּה עֵנָף
לֹא הִיָּתָה נִרְאִית תְּנוּעַת הַדָּם שֶׁל הָאוִיר.
לוֹא כְּמִיָּהֵת הָעֵרֵב אֶל קוֹי קִיּוֹם אֲחֵרוֹנִים,
לֹא הִיָּיתִי יוֹדַעַת מְרָאָה עִירָם:
עוֹרֵב עַל עֵנָף עֲלִיּוֹן
צְנִיעוֹת הַקִּיּוֹם,
חַף מְעִין מִתְבוֹנְנֵת.

מתוך רגע על פני האדמה, הקיבוץ המאוחד 2011 (סופ"ש שירה 10)

מדור סופ"ש שירה בעריכת המשוררת נילי דגן נפתח במאי 2012 ומארח, עד כה, למעלה מ-300 משוררים היוצרים אנתולוגיה מקוונת ומגוונת של שירה ישראלית. השירים מופצים בין קהל שוחר שירה ברחבי האינטרנט.